

Lausunto hallituksen esityksestä jätelain muuttamiseksi

6944/00.04.00/2024

Kymen jätelautakunta 21.03.2024 § 12

Valmistelija: jätehuoltopäällikkö Katja Kangas, p. 020 615 8143, katja.kangas(at)kouvola.fi

Ympäristöministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta. Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta 28.3.2024 mennessä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoa koskevia jätelain säännöksiä hallitusohjelman mukaisesti siten, että kunnille säädettyä vastuuta jätehuollossa rajataan. Hallitusohjelmassa esitetään toteuttavaksi useita muutoksia jätelakiin. Nyt on kyseessä uudistuksen ensimmäinen vaihe.

Esityksen mukaan jätteen haltija vastaisi jatkossa sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja tarjoavien asumisyksiköiden ja laitosasumisen yhteydessä syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollosta. Kunnan vastuu asumisen jätteistä rajattaisiin pääosin kotitalouksissa ja vapaa-ajan asumisessa syntyvään jätteeseen. (Muutos jätelain 32 §:n 1 mom.) Lakiesityksen tavoitteena on vastuunjaon selkeyttämistä jätteen haltijan ja kunnan välillä.

Lisäksi esityksen mukaan mm. paperituotteita koskeva tuottajavastuu laajennettaisiin käytöstä poistettaviin kirjoihin. Siirtämällä kirjat tuottajavastuun piiriin pyritään lisäämään kirjojen kierrätystä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan loppuvuodesta 2024 tai viimeistään vuoden 2025 alusta.

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö ja luonnos hallituksen esitykseksi on Lausuntopalvelu-verkkosivuilla. Myös lausunnot viedään tähän palveluun.

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain muuttamisesta on **oheismateriaalina**.

Taustaa

Tällä hetkellä kuntavastuulle (kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto) kuuluu vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte sekä kunnallisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte. Kunnan vastuulle kuuluu myös sellainen liikehuoneistoissa syntyvä jäte, joka kerätään yhdessä em. jätteiden kanssa.

Lakiesityksen toteutuessa kunnan vastuulta poistuisi eli siirtyisi jätteen haltijan vastuulle sellaisissa palveluyksiköissä syntyvän jätteen jätehuolto, joissa ammattimainen julkinen tai yksityinen toimija tuottaa asumispalvelun lisäksi sosiaali- ja terveyspalveluita tai muita asumisen oheispalveluita taikka tarjoaa ympärivuorokautista hoivapalvelua tai laitosasumista. Tällaisia palveluyksiköitä olisivat esimerkiksi ikääntyneiden ympärivuorokautinen ja yhteisöllinen palveluasuminen, kehitysvammaisten hoitolaitokset, lastensuojelulaitokset, perheryhmäkodit, psykiatrian palveluasuminen, ensi- ja turvakodit, päihdehuollon laitokset ja muut kuin kunnan ylläpitämät turvapaikanhakijoiden tai tilapäistä suojelua hakevien ja saavien vastaanottokeskukset.

Kunnan vastuuta on rajattu viime vuosina muutoinkin: mm. hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnaksi luokiteltuja sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköitä siirtyi hyvinvointialueille, ja vuoden 2025 loppuun kestävä siirtymäajan jälkeen nämä toimijat ovat siirtymässä pois kunnan jätehuollon järjestämisvastuulta.

Esitys lausunnoksi

Kymen jätelautakunnan näkemyksen mukaan toistuvat muutokset jätehuollon järjestämisvastuisiin ovat ongelmallisia jätehuollon kehittämisen ja jätelain toteutumisen seuraamisen näkökulmasta. Kuntien vastuuta jätehuollon järjestämisestä ei pidä rajata, jotta varmistetaan jätehuoltomääräysten ja lainsäädännön mukainen jätteiden erilliskeräyksen toteutuminen. Jätepoliittisten tavoitteiden täytäntöönpano edellyttää kuntien riittävän vahvaa asemaa jätehuollossa. Jätelain tulevissa muutoksissa kuntien asemaa tulisi päinvastoin vahvistaa, jotta varmistetaan jätehuollon kokonaisvaltainen kehittyminen.

Jätelain ja jätehuoltomääräysten toteutumisen seuranta ja valvonta vaikeutuu, kun kunnalta otetaan vastuuta pois. Jätehuoltoviranomaisella on rekisterit kunnallisen jätehuollon piiriin kuuluvista asiakkaista, joiden palvelujen määräysten mukaisuutta voidaan seurata. Kun kunnan vastuulta poistuu toimintoja, ne eivät ole enää kattavasti keskitetyssä rekisterissä ja seurannassa/valvonnassa.

Nämä asuinkiinteistöt jäisivät myös pois jäteneuvonnan piiristä. Myös jätehuollon etusijajärjestyksen huomioiva kunnan jätetaksoitus poistuisi näiltä nyt kyseessä olevilta kiinteistöiltä.

Jätevirtojen pirstaloituminen voi johtaa siihen, että esim. pienestä taajamasta ei kannata kenenkään erilliskerätä esim. bio- tai pakkausjätettä.

Nämä kaikki edellä mainitut seikat voivat johtaa siihen, että jätteiden kierrätysaste pienenee ja kunnan asukkaiden tasavertaisuus jätehuollon palvelujen suhteen heikentyy. Lisäksi kiinteistöjen perkaaminen pois

rekistereistä ja kuljetusreiteiltä vaatisi paljon täysin turhaa hallinnollista työtä.

Kymen jätelautakunta katsoo, että jätelakiin ehdotettu muutos paperin tuottajavastuun laajentamisesta kattamaan myös kirjat on perusteltu. Muille paperituotteille on jo olemassa tuottajavastuu ja kirjojen sisällyttäminen kerättäväksi yhdessä muiden paperituotteiden kanssa on helppoa asukkaille.

Lisätietoja: jätehuoltopäällikkö Katja Kangas, p. 020 615 8143,
katja.kangas(at)kouvola.fi

Jätehuoltopäällikön ehdotus:

Kymen jätelautakunta päättää antaa Ympäristöministeriölle edellä esitetyn lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi jätelain muuttamiseksi.

Kymen jätelautakunnan päätös:

Kymen jätelautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.
